Vlaams Parlement

stuk **2436** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 31 januari 2014 (2013-2014)

Voorstel van decreet

van de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten, Ann Brusseel en Fientje Moerman en de heer Bart Tommelein

houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, met het oog op de bevordering van de kleuterparticipatie

verzendcode: OND

TOELICHTING

Om de kleuterparticipatie aan te moedigen werd in de vorige legislatuur voorgesteld dat kinderen één jaar regelmatig Nederlandstalig kleuteronderwijs gevolgd moeten hebben alvorens ze kunnen worden ingeschreven in een Nederlandstalige lagere school. Sinds 1 september 2010 moet elk kind dat zich wil inschrijven in een lagere school, verplicht 220 halve dagen aanwezig zijn geweest in de derde kleuterklas. Wie minder aanwezig was, moet een taalproef afleggen, het sluitstuk van het kleuterparticipatiebeleid van de minister van Onderwijs. Die proef peilt of een kind voldoende Nederlands kent om het gewoon lager onderwijs te kunnen aanvatten.

De cijfers dan. Over de schooljaren 2008-2009 tot en met 2012-2013 blijft het aantal aanwezige kleuters stabiel, namelijk 98,7%, en neemt het aantal voldoende aanwezige kleuters zelfs licht toe, namelijk van 88,6% in het schooljaar 2008-2009 naar 89,1% in 2012-2013. Over dezelfde schooljaren stijgt, weliswaar in absolute cijfers, ook het aantal onvoldoende aanwezige kleuters met 1271. Een overzicht van de kleuteraanwezigheid in de schooljaren 2008-2009 tot en met 2012-2013 is hieronder terug te vinden.[1]

Schooljaar	Leeftijd	Aantal verwachte halve dagen	Onvoldoende aanwezig		Voldoende aanwezig		Totaal aantal lln
2008-2009	2	100	22.855	37,9%	37.484	62,1%	60.339
	3	150	3.039	4,4%	66.622	95,6%	69.661
	4	185	2.065	3,0%	66.489	97,0%	68.554
	5	220	2.166	3,3%	63.563	96,7%	65.729
			30.125	11,4%	234.158	88,6%	264.283
2009-2010	2	100	22.589	37,5%	37.645	62,5%	60.234
	3	150	2.856	4,0%	68.691	96,0%	71.547
	4	185	2.039	2,9%	68.059	97,1%	70.098
	5	220	1.679	2,5%	66.576	97,5%	68.255
			29.163	10,8%	240.971	89,2%	270.134
2010-2011	2	100	25.556	39,0%	39.894	61,0%	65.450
	3	150	2.994	4,1%	69.846	95,9%	72.840
	4	185	2.154	3,0%	70.067	97,0%	72.221
	5	220	1.829	2,6%	68.090	97,4%	69.919
			32.533	11,6%	247.897	88,4%	280.430
2011-2012	2	100	23.396	36,8%	40.245	63,2%	63.641
	3	150	2.955	3,9%	72.526	96,1%	75.481
	4	185	2.226	3,0%	71.338	97,0%	73.564
	5	220	1.802	2,5%	70.244	97,5%	72.046
			30.379	10,7%	254.353	89,3%	284.732
2012-2013	2	100	23.371	36,7%	40.339	63,3%	63.710
	3	150	3.209	4,3%	71.706	95,7%	74.915
	4	185	2.587	3,4%	73.333	96,6%	75.920
	5	220	2.229	3,0%	70.929	97,0%	73.158
			31.396	10,9%	256.307	89,1%	287.703

[1] http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/showSchriftelijkeVraag.action?id=894136.

Hoewel de kleuterparticipatie hoog is in Vlaanderen, blijft er een restgroep van kinderen die we nu, op vrijwillige basis, moeilijk naar de schoolbanken krijgen. Per leeftijdsgroep in de kleuterklassen zijn er ook heel wat kinderen die niet voldoende en regelmatig naar het kleuteronderwijs gaan.

Heel wat onderzoekers, onderwijspedagogen, directies en leerkrachten zijn het erover eens dat schoolse achterstand het beste in een zo vroeg mogelijk stadium kan worden verholpen. De wetenschappelijke literatuur is unaniem in haar bevindingen daaromtrent. De indieners verwijzen in dezen naar een niet-exhaustieve lijst van onderzoek zoals opgenomen in verschillende bepalingen uit het voorstel van decreet van 16 november 2010 met het oog op de bevordering van de kleuterparticipatie.[2]

Voor de effectiviteit van vroegschoolse educatieve programma's zoals het kleuteronderwijs blijkt bovendien uit wetenschappelijke bevindingen dat de duur van de interventie, minimaal twee jaar, van bijzonder belang is.[3]

Dit voorstel van decreet beoogt dat kinderen ten minste twee jaar kleuteronderwijs zouden volgen en daarbij ook een voldoende aantal halve dagen, namelijk 220, aanwezig zouden zijn. Die maatregel maakt de toegang tot het lager onderwijs voor zesjarige leerlingen in principe afhankelijk van de inschrijving in een Nederlandstalige kleuterschool in de twee voorafgaande schooljaren.

Omdat de maatregel een mogelijke beperking inhoudt van de keuzevrijheid van ouders[4], moet dus – net zoals bij de invoering van de toelatingsvoorwaarde voor het eerste voorafgaande schooljaar: het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs – de maatregel kunnen worden verantwoord op basis van de volgende vier criteria:
– de maatregel moet een legitieme doelstelling hebben (a);
– de maatregel moet steunen op objectieve criteria (b);
– de maatregel moet redelijkerwijze die doelstelling kunnen realiseren (c);
– de maatregel moet de proportionaliteitstoets doorstaan (d).

a) Legitieme doelstelling

Het doel van de maatregel is het nog meer verhogen van de slaagkansen van de leerlingen die niet (voldoende) deelnemen aan het Nederlandstalig kleuteronderwijs. Die doelstelling is niet beperkt tot het verbeteren van de slaagkansen in het eerste leerjaar. Wanneer een leerling eenmaal moeilijkheden ondervindt om te volgen, valt de leerachterstand zeer moeilijk weg te werken. Met deze maatregel willen de indieners de resterende groep kinderen die niet in het kleuteronderwijs is ingeschreven, nog verder verkleinen. In tweede orde kan de maatregel de kwaliteit van het (lager) onderwijs bevorderen, doordat alle leerlingen die de lagere school zullen aanvatten, nog meer schoolse opvoeding hebben gehad.

De legitieme doelstelling met betrekking tot de taalproef is aangetoond in het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs.

---

2 http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2010-2011/g803-1.pdf.

3 Op de Beeck S. *Kunnen vroegschoolse educatie en opvoedingsondersteuning de onderwijskansen van allochtone kinderen verbeteren? Kwalitatief onderzoek op basis van interviews met allochtone moeders.* Antwerpen, Universiteit Antwerpen, 2006, p. 58.

4 Artikel 24, §1, Grondwet.

b) Objectieve criteria

De geplande uitbreiding van de bestaande toelatingsvoorwaarde is objectief gemotiveerd, dat wil zeggen dat de uitbreiding steunt op een feitelijke en vanzelfsprekende vaststelling die niet afhangt van enige persoonlijke appreciatie. Het al dan niet gevolgd hebben van twee volledige jaren Nederlandstalig kleuteronderwijs (in het decreet wordt daarvoor tweemaal gekozen voor de bestaande grens van een aanwezigheid van minimum 220 halve schooldagen) is een objectief vaststelbaar feit. De uitzonderingsbepaling voor leerlingen die Nederlandstalig onderwijs hebben genoten in een onderwijsinstelling buiten België, is eveneens objectief vast te stellen en zal worden gebaseerd op een attest van de school in kwestie. Het objectieve criterium ter ondersteuning van de taalproef, is al aangetoond in het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs.

c) Redelijk verband tussen doelstelling en maatregel

De geplande uitbreiding van de bestaande toelatingsvoorwaarde is pertinent. Ook al is de groep van leerlingen die geen twee jaar kleuteronderwijs hebben genoten bij aankomst in de lagere school, veeleer klein, toch zijn de onderwijskansen van die kinderen belangrijk genoeg om hun ouders te stimuleren tijdig de stap te zetten naar schools onderricht. Samen met de andere sensibiliseringsmaatregelen met betrekking tot kleuteronderwijs kan de maatregel geacht worden ertoe te leiden dat de groep leerlingen die regelmatig kleuteronderwijs volgen op vierjarige leeftijd, zal toenemen, en dat langdurige afwezigheid bij vierjarige kleuters zal afnemen. Op de plaatsen waar er niet-Nederlandstalig onderwijs wordt aangeboden (in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, in de Vlaamse gemeenten met faciliteiten voor Franstaligen), en op plaatsen die dicht bij de taalgrens liggen, zal de maatregel ouders ertoe aanzetten tijdig te kiezen voor Nederlandstalig basisonderwijs, en die keuze niet uit te stellen tot het begin van het lager onderwijs.

Het redelijk verband tussen doelstelling en maatregel met betrekking tot de taalproef is al aangetoond in het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs.

d) Proportionaliteit van de maatregel

De geplande uitbreiding van de bestaande toelatingsvoorwaarde is evenredig aan het doel dat men met de invoering van de maatregel wenst te bereiken. Een regeling waarbij een leerling die geen twee jaar Nederlandstalig kleuteronderwijs heeft gevolgd, automatisch de toegang wordt ontzegd tot het lager onderwijs, zou disproportioneel kunnen zijn om het gestelde doel, namelijk het verhogen van de slaagkansen van leerlingen, te bereiken. Het is immers best mogelijk dat een kleuter die niet heeft deelgenomen aan de activiteiten van de twee voorafgaande kleuterklassen, desalniettemin over de nodige capaciteiten beschikt om te starten in het eerste leerjaar. De bestaande proef bij het centrum voor leerlingenbegeleiding (zie het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en de ouders in het basis- en secundair onderwijs) biedt de mogelijkheid om dat aan te tonen. Het niet-deelnemen aan de activiteiten van de twee voorafgaande kleuterklasjes geldt dan als een weerlegbaar vermoeden dat men niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor het eerste leerjaar lager onderwijs. Omgekeerd geldt het wel hebben gevolgd van twee jaar kleuteronderwijs tijdens het voorafgaande schooljaar als een onweerlegbaar vermoeden dat de betrokken leerling wel beschikt over de nodige competenties om over te gaan.

De keuze van 220 halve dagen is ontleend aan het aantal zoals bepaald in artikel 13, §1, 1°, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Gelet op het feit dat de voorwaarde aldus minstens de twee laatste jaren van het kleuteronderwijs behelst, is de voorwaarde, mede vanuit praktisch oogpunt, realistisch en haalbaar en zorgt de keuze van 220 halve dagen in de twee laatste jaren van het kleuteronderwijs voor duidelijkheid en uniformiteit, zowel voor de ouders als voor de scholen.

De geldende bepalingen met betrekking tot de taalproef blijven ongewijzigd. Daardoor kan de leerling toch worden ingeschreven indien het centrum voor leerlingenbegeleiding op basis van een proef vaststelt dat de leerling de Nederlandse taal voldoende beheerst om het lager onderwijs te kunnen aanvatten. De leerling kan ook nog worden ingeschreven indien kan worden aangetoond dat hij of zij het voorgaande schooljaar Nederlandstalig onderwijs heeft genoten in een onderwijsinstelling buiten België. In het verlengde daarvan moet bijgevolg ook de derde voorwaarde worden aangepast zodat ook kinderen die Nederlandstalig kleuteronderwijs hebben genoten in een onderwijsinstelling buiten België, moeten beschikken over een bewijs dat ze minstens de twee voorafgaande schooljaren Nederlandstalig onderwijs hebben genoten.

Dit voorstel van decreet streeft, naast het bereiken van een hogere algemene participatiegraad in het kleuteronderwijs, een hogere en regelmatigere aanwezigheidsratio in de twee laatste jaren na. Op die manier wordt de kans op schoolse vertraging verminderd en worden, door een vroegtijdige onderdompeling in een schoolse omgeving, de ontwikkelingskansen van het kind vergroot.

Irina DE KNOP

Marleen VANDERPOORTEN

Ann BRUSSEEL

Fientje MOERMAN

Bart TOMMELEIN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 13, §1, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, laatst gewijzigd door het decreet van 19 juli 2013 betreffende het onderwijs XXIII, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 1° wordt vervangen door wat volgt:

"1° gedurende minstens twee voorafgaande schooljaren ingeschreven zijn geweest in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende Nederlandstalige school voor kleuteronderwijs en in ieder van die voorafgaande schooljaren ten minste 220 halve dagen aanwezig zijn geweest; halve dagen aanwezigheid in de rijdende kleuterschool zoals bepaald in artikel 168 van dit decreet worden beschouwd als aanwezigheid in de erkende school waar de leerling ingeschreven is;";

2° punt 3° wordt vervangen door wat volgt:

"3° beschikken over een bewijs dat hij minstens twee voorafgaande schooljaren Nederlandstalig onderwijs heeft genoten in een onderwijsinstelling buiten en/of binnen België;".

Art. 3. In artikel 18, §1, van hetzelfde decreet, laatst gewijzigd door het decreet van 19 juli 2013 betreffende het onderwijs XXIII, wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

"1° het voorgaande schooljaar ingeschreven zijn geweest in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende Nederlandstalige school voor kleuteronderwijs en gedurende die periode ten minste 220 halve dagen aanwezig zijn geweest; halve dagen aanwezigheid in de rijdende kleuterschool zoals bepaald in artikel 168 van dit decreet worden beschouwd als aanwezigheid in de erkende school waar de leerling ingeschreven is;".

Art. 4. Dit decreet treedt in werking vanaf 1 september 2014.

Irina DE KNOP

Marleen VANDERPOORTEN

Ann BRUSSEEL

Fientje MOERMAN

Bart TOMMELEIN